

Usynlige omkostninger når kvæg har leverikter

Mere end hver fjerde danske kvægbesætning har leverikter, og antallet er stigende, også blandt besætninger, med kun kvierne på græs. Og tabet er væsentligt større end prisen for en kasseret lever.

Leverikter hos kvæg bør ikke negligeres. Et fradrag på 30 kr. for en kasseret lever er nemlig kun toppen af isbjerget. De økonomiske tab dækker bl.a. over reduceret mælkeydelse, nedsat tilvækst samt forsinket ikælvning af kvierne og forlænget kælvningsinterval. Konventionelle besætninger, hvor malkekøerne ikke græsser, har

potentielt også tab pga. leverikter, hvis kvierne smittes.

Årligt tab på 70 mio.

ISchweiz beregnede forskere i 2005 de økonomiske effekter af leverikter hos kvæg til ca. 385 mio. kr. årligt svarende til 2.200 kr. pr. ko. Når vi omsætter tallene, så de svarer til forholdene, samt forekomsten af leverikter i Danmark i 2013, fås en tabt fortjeneste på rundt regnet 70 mio. kr. årligt for danske malke- og kødkvægsbesætninger. Det svarer til ca. 1.100 kr. pr. år pr. dyr med leverikter. Årsagen til, at de skønnede danske tab er væsentligt mindre end de schweiziske, er bl.a. la-

Leverikter i leverens galdegange. Ikterne forårsager bl.a. nedsat tilvækst og mælkeydelse. Foto: Helena Mejer KU.

vere pris på mælk og kød i Danmark, medregning af udgifter til behandling i Schweiz samt højere forekomst af smittet kvæg (11 pct.). Ifølge den seneste danske undersøgelse fra 2013 er forekomsten i Danmark 4 pct. Imidlertid er det beregnede danske tab baseret på registreringer fra kødkontrollen, hvor lette infektioner sandsynligvis ikke opdages. Derfor er den reelle forekomst – og dermed tab, muligvis væsentligt højere.

Besætninger med op til 60 pct. smittede

Umiddelbart lyder en forekomst af leverikter i Danmark på 4 pct. ikke af så meget. Men de 4 pct. betegner kreaturer (malke- og kødkvæg), som var smittet med leverikter i 2013 på individniveau. Den danske undersøgelse viste imidlertid også, at mere end hver fjerde danske kvægbesætning har leverikter, og at antallet er stigende. I flere af de undersøgte danske besætninger har op til 60 pct. af malkekøerne, samt alle kælvekvier, været inficerede. I disse besætninger er det årlige tab altså væsentligt større end de anslåede 1.100 kr. pr. dyr. Desuden kan der være yderligere omkostninger, som vi ikke kan anslå i dag pga. ufuldstændig viden. For eksempel ved vi, at leverikter ændrer dyrenes immunforsvar, og derfor er ikterne under mistanke for at øge risikoen for andre sygdomme som eksempelvis salmonellose.

Ny viden om forebyggelse på vej

På Københavns Universitet undersøger vi i øjeblikket, i samarbejde med SEGES og ØkologiRådgivning Danmark, bl.a. leveriktens smittespredning under danske forhold og ikternes indflydelse på mælkeydelsen. Vi tror på, at strategiske behandlinger og ændrede græsningsrutiner kan begrænse udbredelsen af leverikter, og vi forventer at kunne udvikle rådgivningsværktøjer til brug for dyrlæger, konsulenter og landmænd i løbet af vinteren 2017/18.

INA D. TAKEUCHI-STORM, IDA J. K. KOLTHOFF, MAIT DENWOOD,
HEIDI L. ENEMARK, STIG M. THAMSBORG,
KØBENHAVNS UNIVERSITET OG NORWEGIAN VETERINARY INSTITUTE

TAB PR. ÅR	PARAMETER	DKK (MIO.)
Nedsat mælkeydelse	10 %	50.1
Nedsat tilvækst	9 %	10.6
Forlænget ikælvning	13 dage (18 kr./dag)	4.0
Ekstra inseminering	0,75 (265 kr./inseminering)	3.4
Leverkassation	4 % (30 kr./lever)	0.6
I alt		68.7

Øversigt over årlige tab på grund af leverikter i danske kvægbesætninger samt parametre brugt i beregningsmodellen, baseret på den schweiziske undersøgelse. Priserne er baserede på et skøn under danske forhold.